

2 cuartos cada número.

Surtirá un cop cada
semana.Se ven en totas las
librerías.

LA RAMBLA

SEMMANARI CATALÁ.

2 cuartos cada número.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ,

Carrer Ample, n.º 26.

LIBRERÍA DE I. LOPEZ,
Barcelona.

CAIXAS D' EMPENYOS.

LA BONA FÉ.—LA CAIXA DE FERRO.—ETC. ETC.

Desde que l' immortal *Larra* va escriure son conegut article, *Empeños y desemeños*, la rassa dels *Prestamistas* ha progressat de tal manera, que bé pòt dirse, sens temor de exagerar, que ha arribat á son colm de perfecció.

Impossible pareix que en nostra morigerada societat se tol-lerin los abusos, voldriam estampar aquí la paraula que nostra consciencia 'ns dicta; que per usurers sens fé ni pietat venen comenteix baix l' excusa de *préstamos* ó *empenyos*; pero com avuy la civilisació ha decretat que 'l diner es una mercaderia y que com á tal pòt ferse valer tot lo que 's puga; com avuy l' *interés* es una apreciació de consciencia, y com que per ser *prestamista* es condició indispensable despossehirse de aqueixa bagatela, que sols fa nosa: com que 'l diner, considerat mercaderia, es un género ahont no hi entra lo cástich per agavellament, frau, monopoli, ni totas aquestas causas punibles en qual-sevol altre género, de aquí que 'l usurer, eix tipo asqueros, despreciable y criminal á nostre veure, puga las més de las vegadas saquejar als infelissos que, presos de la miseria, de las necessitats, ó fins, si voleu dels vicis, ténen que acudir á son ausili.

Avuy, que tot s' estudia: avuy, que tot se indaga, se busca y analisa, nos apart impossible que 's miri ab indiferencia y fins ab tol-lerancia lo tràfich immoral é indigne d' aquestas *caixas de préstamos*, que, escudadas per una autorisació gubernativa, no ténen á empèndrer los més infames negocis, tant més aixís quant casi sempre ne son victimas la desesperada viuda, lo necessitat trevallador, la miserosa jornalera.

Y sens passar plassa de fatídichs y si sols apoyats en la esperiencia. ¡Quants crims no ha encubert lo *prestamista*! ¡Quants robos domèstichs descansan en la caixa del *usurer*! ¡Quants primers anells de las cadenas de molts infelissos presidaris no s'

han forjat á la sombra d' un *préstamo* y fins, dolorós es dirho, quantas honras s' ha desfullat á la influencia d' aqueixas caixas!

Y no cregueu que 's una exageració lo que dihem. Preneuvs la molestia de seguirme, pujeu ab mi las escalas d' una d' estas covas de penas y dolors, ahont tot plora menys lo mónstruo que allí habita, vivint de las llágrimas del próxim, y veureu per vosaltres mateixos escenas que may ma ploma podria descriure, ni lo més acreditat pintor posar de manifest.

Deixeume; los que no guarden calor en vostre pit ni llágrimas en vostres ulls, que ab vosaltres no parlo. Deixeume també los que no os sentiuh ab forsa pera véurer la miseria cara á cara; pero vosaltres, que per vostras posicions podeu combatrer eix abus, ó que ab vostras possibilitats podeu ajudar lo indigent, seguiume; que en lloch se os presentarà millor ocasió de practicar lo bé com en un d' aquestos puestos.

No tenim necessitat de trucar, la porta está de bat á bat y com que 's dia senyalat, lo *despatx* estarà obert fins á las deu de la nit, segons resa un rótul manuscrit que hi ha enganxat al cancell.

Franch vos faig del retrato del *usurer* ó *prestamista*; figureusel com més vos plasquia que en plena civilisació el segle dinou, del mateix modo s' abruga eix malehit vici en lo fret cor del assecat vell, com en lo fresch cos del metalisat jove y de l descregut home de món, com ben patentisat ho deixa lo pensador *Ayala*.

No vos admirei tampoch que 'l usurer sia una persona decent, atenent tant sols al trajo, que vesteixi *paltó* ó *sach* y que fumi richs habanos; tot aixó es possible, y fins vos diré comú: ¡S' ha progressat tant!

Sentat detras d' una taula-escriptori, voltat de matalassos, covas plens de roba blanca, pessas de tela, quadros, vestits á mitj usar, escapatillas y quants objectes pogueu figurarvos está nostre home.

—¿Qué 's aixó? pregunta ab un desvergonyiment desesperador á un home de uns quaranta anys vestit ab tanta pobresa com aseó.

—Ja ho veu: un gech nou de panyo, tres camisas y un llibre.

—¡Llibres! ¡llibres! Veus aquí lo que fèu; comprar llibres *Las veladas del obrero* aixó no val res. Sobre la roba s' hi deixan *Catorze rals*.

—¡Catorze rals! Si, 'l gech sol costá sis duros.

—*Nada*; si convé preneho; sino ho deixeu.

—Y 'l meu fill qu' está malalt! Donguim un duro: li tornaré, creguim. Donguim un duro y quedis dos rals d' interés.

—Aquí no 's cobra més que á ral y mitj ja ho sabeu; á mí no m' agrada escanyá al pobre. Perque sou vos vos, deixo *cuatro pesetas* y penseu que sinó veniu á traurer los llansols, se vendran, que la roba ja no 'm cap al magatzem.

—¿Y vosté? La pregunta anava dirigida á un jove elegant; no es estrany donchs que gastés un poch de modos, cosa que ab tot y no costar diners se creya podia estalviar.

—Un anell ab un brillant.

L' usurer obrí los ulls vius y menuts com los de la fura, mirá y remirá la joya; buscá los colors de la pedra á la claritat del gas y, després de molt pensar s' atreví á dirli.—¿No podria tornár demá de dia?

Aquella nit donava ball la lluhida societat de *Marte* y 'l jove digué que no.

—N' hi posaré *setze duros* y n' hi donaré *catorze y dos pesetas*: Aquí 'ls interessos se pagan per devant.

—¡Catorze duros, dos pessetas! Donguim l' onsa rodona.

—Bueno: ho faré perque siguem parroquians.

Lo prestamista estengué la papeleta, entregá l' onsa y retirá l' anell. Més, encara no havia sortit lo jove, torná entrar de nou, roig de coratge, y ab ven commoguda esclama:—¿Qué ha posat aquí?

—Un anell d' or ab un diament fals.

—¡Cóm fals!

—¡Que sè jo si es bo.!

—Y me 'n donà *setze duros* sobre un brillant fals! Tingui; tingui; tornim l' anell; aquí té 'ls diners. No vull que ningú m' estafi.

—¿Qué vol dir ab aixó?

—¡Que no sò tant innocent! Que á robá al camí ral.

—Jo no robo. Vosté...

—Si no calla...—Lo jove prengué l' anell y surtí. L' usorer callá devant la mirada y actitud del que sortia.

—¿Vosaltres? Eran los nous preguntats dos homes joves, democrats pe 'l vici y mal encarats.

—Una conxa yaqueixa roba blanca.—La roba era neta de bugada, si bè sens estirar sisquera.

—¿Qué hi ha? digué revissantla.

—No ho sè.

—Es senyalada; no la vull.

—Veus: digué 'l que havia parlat dirigintse al company.—¿Y la conxa?

—Deu rals.

—Deu rals. ¡Jo 't toch, quin negoci! ¡Vaya quin jornal hem fet! ¿Vuit pelas?

—Si ho vols deixau, si no també; quetinch feyna.

—Donguim un nap.

—Tè, y marca.

Y tu, noya, ¿qué portas?

Era la interrogada una bonica jove de disset anys. En sa cara se dibuixava lo dolor y la vergonya. Semblava que la conciencia la acusaba com si anés á comètrer una acció dolenta, y ni paraula tingué pera contestar limitantse per tota resposta á posar sobre la taula un petit fardellet.

—¡Ay filla! Aixó no val res.

La jove baixá 'l cap que havia alsat durant lo reconeixement del usorer, y exclamá.—¡Son dos enaguas y unas faldillas novas!

—Sí; pero ¡ja veus. Vaja t' hi posaré tres pesetas.

—Necessito un duro. La mare está malalta, lo metje ha receptat y l' apotecari no vol fiarme més temps.

—No puch darte més que tres pessetas.

—¿Y si hi poso 'l cobri espatllas? Digué ab desespero trayentsel de demunt.

—Pero, noya, aixó es molt vell. Vaja t' donaré quatre pessetas.

—No pót ser; me fa falta un duro.

—¿Y una noya com tu no sap guanyarse un duro?

Lo pudor de la jove devant de tanta infamia, espurná en sos ulls llágrimas de foch. Recullí sa pobresa y se disposá á sortir; pero l' usorer que ab tot veyá que la roba valia doble y més també, la agafá dihentli: Tè, dona, tè: aquí t' ens lo duro y no sigas tant rara. Es menester ser amable.

La pobre baixá la escala corrent, com si li faltés l' aire pur del carrer.

Nosaltres seguirem son exemple esclamant ab tot lo cor:

¡Perqué Déu no 'ns ha fet milionaris!

¡Ah! si molts sabian quant fácil que 's lo fer bè, no hi hauria tantas CAIXAS DE PRÉSTAMOS.

JOAN ESTRUCH.

DESdeny PER DESdeny.

Una nineta
de rostre hermós
n' hi ha en la vila;
un pòm de flors.
Los pastors senten

per ella amor,
y ésser pastora
ella no vol.
—Estimam, nina,
li diuhen tots,

vulgas que siga
lo teu espós,
la més hermosa
de tot l' entorn.—
Y 'ls hi contesta
la nina:—No.—

Surt de la vila
la nina un jorn
pera cullirne
violas del bosch.
Ja 'n tè de violas
un hermós pòm
y se 'l apunta
demunt del cor.
Remor de passos
la nineta ou,
á ella s' acosta
bell cassador,
que ne corria
pe 'l mitj del bosch.

Ne dú lo trajo
de rich senyor,
y á la nineta
parla aixís, dols:
—Nineta hermosa,
àngel d' amor,
véure't y amarte
es sols un colp.

¿Est ram que portas
demunt del cor,
hermosa nina,
donarme vols?
Per mí, nineta,
será un tresor;
será ma vida,
lo mèu conhort.—

La nina dona
al cassador
lo pòm de violas,
violas del bosch.

Dalt de la serra

n' hi ha un pastor;
veu com l' hermosa
dona las flors,
corra á la vila
y conta á tots
que la nineta
en mitj del bosch
n' es estimada
d' un rich senyor
y ella de violas
li ha dat un pòm.

Ningú en la vila
desde aquell jorn
de la nineta
vol serne prop.
Ningú li parla,
ningú la vol.

La nina espera
al rich senyor
que serne d' ella
jurá en lo bosch;
mès jorns ne passen,
jorns y més jorns
y en cap d' ells torna
lo cassador.
Ja de la nina
lo rostre hermos
pert la bellesa,
pert la frescor.
¡D, ella en la vila
ne fuig tothom!
Y com mustiga
la tendra flor
que abandonada
deixa tothom,
y la desfulla
lo vent més dols,
aixís la nina
s' anyora y mort.
¡Abandonada
flor d' aquet món!

FRANCESCH POUS.

MONAS.

Avuy es lo gran dia per las criaturas. Avuy los toca lluirse, senyors padrins y padrinas. Vajin pe 'l carrer de Fernando, per la Rambla, pe 'ls Escudellers, ó pe 'l carrer del Avinyó, y allí t'enen confiterías per triar y monas per triar en cada una de ellas. Allí t'enen una mona que toca una trompeta, aquí una que 's treu lo barret, allá una altra que 's posa unas ulleras, á la dreta una que balla y á la esquerra una que llegeix, en fi, tot lo que fan las personas fan las monas; esculleixin que 'l fillol los espera per besárloshi la ma. Si no 'n volen ab ous, porque durs son indigestos, ne trobarán de merengue; si las de pasta de sabre no 'ls agradan, còmprimne de pasta d' ensiamada ó de pa de pessich. ¿Las volen de més ó menos preu? De sis quartos amunt, demanin. ¿No 'ls sembla bè que tinga la forma de tortell? Prènguintla de forma de torre, de surtidor, de persona, de casa, d' estrella, de la que vulgan.

¿Desitjan més per triar? ¡Tothom pogués escullir la mona com poden vostés, senyors padrins!

¡Quánts y quénts! n' hi ha que ab una sola mona que escullissian, ne tindrian per totas las pasquas de la seva vida! Pero es lo cas que aquesta mona no 's troba en los aparadors de cap confitería ni en la taula de cap pastisser.

¡Y quéntas y quéntas se fonan per ser monas y no poden arribar á serho! Y que per serho fan monadas, y com més ne fan, menos monas són. Perque la mona tè aquesta especialitat, ningú la pót imitar: la que no es mona, com més fa per imitarla, més s' aparta d' ésser tal, tant que no pocas vegadas acaba per ser òs, y de òs á mona hi va una distancia de cent lliguas y pico. Aixís com pe 'l contrari, la que 's mona, sense adonársen fa graciosas monadas. Ara, si la que ja ho es, ademés de las naturals, fa monadas forçadas, en aquestas deixa de ser mona fina, ni ho arriba á ser de pasta de sabre, porque es coqueta, com si diguessim coca petita.

Als homes no 'ls hi vè bè lo nom de mona, y per so

se senta com regla general, que tots los que fan monadas, son micos.

D' aquí resulta naturalment que las noyas monas no volen als homes que fan monadas, y solsament los arreplegan aquellas que 's troban en lo cas de no ser monas.

En resúmen: jo desitjo que tots los lectors solters de la RAMBLA puguin trobar una bona mona y á las senyoretas lectoras, que no 'ls incomodi cap d' aquells que las donan en fer monadas.

FRANCESCH POUS.

LA FIRA DELS BÉNS.

No penseu per véurer béns
Tenir d' anar á la fira,
Puig si un surt de casa y mira,
Tots los carrers ne són pléns.

—¿Veus un ximple, que no es re,
Y fa 'l sabi y l' elegant
Sols seguint lo que altres fan?
—¡No l' haig de véure!—¡Es un bé!

—¿Veus un, que diu que perquè
Tè la dona molt pitera,
Porta 'l barret endarrera?
—¿Aquell del jaique?—Es un bé.

¿Veus un, que no es bo per re,
De tant manso y apocat,
Ab tot y qu' es il·lustrat?
—¿Aquell pobre home?—Es un bé.

—¿Veus un que de bona fé
Té á n' al seu clatell prou llana
Per dar quant se li demana?
—¿Aquell del hongo?—Es un bé.

No penseu per véurer béns
Tenir d' anar á la fira,
Puig si un surt de casa y mira,
Tots los carrers ne són pléns.
Carlos M. Ricart.

CUENTOS DE PRIMAVERA

PER

A. S.

Prólech.

Una vegada un viatger se perdé per lo desert, ó sian las praderas, de la América del Nort. Era quant tingué lloch l' emigració de molta gent dels Estats Units, á qui l' esperança d' enriqueixre en poch temps portava cap á la California.

Dos dias feya que 'l nostre viatger no havia trobat ni una gota d' aigua, després d' acabar tota la que portava de reserva, y defallit per la set, se sentia ja mort com altres infelissos que havia trobat per lo cami.

Quant s' entregava á las més tristes reflexions, considerant la vida tranquila que havia deixat per anar en busca d' una riquesa tal volta il·lusoria, vege un vol d' aucells de passa que cruzaban l' espay y s' abatian com á mitja hora de distancia d' hont eñ se trobava.

Fent un gran esforç, continuá son camí dirigintse vers lo punt hont havia vist que 's paravan los aucells, y allí trobá una font d' aigua cristallina, que convidava á refrescar.

Lo pobre home s' aprofitá ab tota la prudencia deguda d' aquella aigua que tant á temps li havia fet trobar la Providencia, y un cop apagada la set, qu' era lo que més l' incomodava, s' ajegué demunt de l' herba y dormí unas quantas horas.

Quant se despertá apuntava 'l dia. Examinálos viürers que portava, y trobá que 'n tenia per bastant temps; fèuprovisió d' aigua y quant anava á empèndrer la marxa li vingué una idea.

Cregué que de cap manera podia demostrar millor sa gratitud á la Providencia, que tant maravillosament li

havia salvat la vida, que fent quant estigués en sa ma pera que s'aprofitessen d'aquella font, altres que anessen com ell estraviats pe'l desert.

Al efecte passà tot lo dia obrint camins desde la font a llarga distancia y en diferents direccions. Per só li bastà anar tallant l'herba, de la que 'n formà garvas que anà col·locant per los camins que obria de modo que 's vejés per sobre la demés herba, y prop de la font formà també ab las garvas una especie de piràmide lo més alta que li fòu possible. Y acabat aixó emprengué de nou lo camí.

Dels que després passaren per aquell lloch, los uns coneixian lo camí de la font y, ó no 's fixaren en las penyals posadas, ó s'en rigueren veyentlas, altres, no sabent que allí existís la font y anant perduts, ó no vegeren las garvas ó, veyentlas, no atinaren en lo que podia significar, y sols uns pochs calcularen, y trobant per son medi la font, s'en aprofitaren.

Aquesta historia m'ha impulsat á escriure los cuentos de primavera, y aquesta historia també 'm sembla qu'es prou per sí sola pera servir d'introducció ó prólech.

I.

Las rosellas.

A la caiguda de la tarde d'un dia que havia fet una calor més que regular, passavan per un camí un vell y un noy, qu'era son nèt. Lo noy anava saltant y corrent, cosa propia de sa edat, quant vegé en un camp una munió de rosellas.

—¡Quinas flors més hermosas! esclamá. Digui, avi, que no 'n puch cullir algunas?

—Prou, respongué l'avi, vèshi, cull las que vulgas, y pórtalas, que jo t'esperaré alla baix en aquell pedris.

Lo noy entrá en lo camp y comensá á cullir rosellas fins que, no cabentli en la ma, las aná ficant totas en un mocador, y quant estigué cansat de cullirne s'en aná corrent á trobar á son avi, que l'esperava sentat en lo pedris.

—Avi, avi, anava cridant tot alegre pé'l camí, si vègessis quantas ne porto.

—Vejam, digué l'avi en quant lo noy arribá.

—Aquí las tinch, digué lo noy ensenyantli lo mocador. ¡Mira qué bonicas!

Mes al anar á tréuerlas se quedá parat, las rosellas s'havian desfullat, y en lloch de las flors tant bonicas que 's pensava portar, tregué uns quants tronchs y un grapat de fullas.

Veyentlo tant parat, l'avi, li digué: Aixó fill mèu, t'ensenya lo que son las vanitats del món, de lluny flors molt hermosas; mes una volta las tocas no t'quedan en la ma més que unas quantas fullas que, com ara fas tu, las llessas, perque en lloch de darte 'l gust qu'esperabas, sols te fan nosa.

II.

Los aucells.

Un pagés estava sembrant, y observá que molts aucells descolgaban lo blat que tirava en los solchs y se'l menjavan.

—Malehits aucells, digué tot irat, si os pogués exterminar d'una vegada, ab quia gust ho faria.

Un geni, que se'l escoltava, volgué cumplir sos desitjs, y desd'aquell punt lo pagés no torná á véuer en son terreno cap més aucell; tots s'en anaren á menjar en los camps vehins.

Mes ab gran sorpresa y desesperació del pagés, arribada l'epoca de la cullita, vegé que, mentres los sembrats de sos vehins estavan ufanosos, los seus estavan malmesos per l'oruga y altrás cucas, sens tenir esperança de cullita.

Quant lo pagés se desesperava, considerant sa mala fortuna, se li presentá 'l geni, y li digué: ¿No volias exterminar los aucells qu'entravan en ton camp? T'has vist com plert ton desitj, y ara ploras, y ¿saps per qué? perque no has sabut compèndrer que lo que Dèu fa está bèn fet, has volgut corretjir á la naturalesa, y ella t'ha fet véuer ta tonteria.

III.

LA CAPSETA.

Una vegada, fa molts anys, vivia en la montanya de Catalunya un marit y muller tant pobres, que pocas vegadas podian menjar res més que las herbas y fruits que cullian pe'l bosch. La cabanya que tenian, era pobre; pero era de notar, que un cop dins, no 's reparaba en ella ni la pobresa del exterior, ni daba á entender la gran miseria de sos duenyos.

Y era que l'Anton, que era 'l marit, no havia may volgut vénder cap de 'ls mobles, perque deya que no n'hauria tret res y després li farian falta.

No pensaba aixís Tecla, sa muller, que en lo primer cas de apuro s'ho hauria venut tot per que després hagués estat en miseria més espantosa.

Las cuestions que tenian marit y muller, sempre eran las mateixas, perque s'estimavan, y eran encara joves. Lo marit tallava llenya en lo bosch y la muller filava y cuydava un noyet que Dèu los havia dat.

Una nit, feya un temps molt dolent, lo noyet dormia, y la Tecla y l'Anton estavan conversant formant plans per si algun dia sortian de la mala posició en que 's trovaban.

Y á fe que sa ambició era bèn curta.

L'Anton tenia ofici, y sols ab vuit ó deu unsas hauria tingut lo suficient per establir-se; més lo que podia guanyar tallant llenya, no podia esperar que li dongués may ni lo precís pera mantenir-se, majorment quant no eran ells sols que exercian aquella industria, pus, recorrent lo bosch, s'haurian trobat quatre ó cinch barracas paregudas á la de Anton, encara que més pobres.

Pero á tots dos, marit y muller los agradaba somniar deserts, y pochs eran los dias que un rato ó altre no s'entretinguessin en formar plans de una vida agradable y tranquila en una vila d'hont tots dos n'erant fills y que estaba á tres horas de la cabanya.

La nit, com hem dit, era tempestuosa; los núvols donavan l'aigua, com se diu en la nostra terra, per amor de Dèu, y los nostres esposos estavan entretinguts en la conversació que havem dit.

—¿Qué fas, plaga? cridá la Pona, horrorisada de lo que anava á fer lo jóve.

—¿Com hi ha nell! me fan riurer y no 'n tinch ganas, deya l'caleser tot tocant l'asse, mentres se gratava 'l detrás de l'aurella.

—¿Qué sou pesada! Vos juro á fé de Lluís, que no 'm pesquen may mes per anar á fora ab vos.

—¿Dona! fiqueulas al cistell, eridá l'caleser.

—Jo ho crech, perque fugin per las escletxas.

—¿Donchs qué fareu, digué en Lluís.

Y així estavan, quant tot plegat la Pona s'ajup, treu del cistell un gotet, l'ompla de ví, hi tira las molas del davantal, espolsantli al demunt, remena, y s'ho beu.

Si 'ls dos jóves rigueren com á hù la primera vegada, fora poch dirvos que en aquesta rigueren com á cent.

—¿Miréu la bruixa! digué 'l tartaner, y ¡encara aprofitar las molas de pa d'aquesta manera!

—Sí que es lo que no 's pót véuer, digué en Lluís, aguantantse encara 'l ventre.

—Sí, sí, rieu... á mí no m'agrada que 's perdía res.

Perque la Pona era com molts, que 's creuen que després que están satisfets de menjar, que no poden més, creuen que s'aprofita millor una cosa menjántse per forsa que deixantla.

—Vaja, vaja; que ja morireu ab lo puny clos, digué en Lluís, ajudantla ja á pujar á la tartana.

Ell hi pujá al detrás y tancá la portella.

Lo tartaner s'assentá en lo seu lloch y dihent *arre morena*, fèu arrancar la tartaneta, que se n'aná carretera avall, com una daina.

No se si haveu reparat que quant arrenca un carruatje, siga per la impressió poca ó molta que causi, ó siga perque es aixís, s'está un moment durant lo qual ni 'l caleser canta, ni solsament renaga, y ni 'ls que van a dins enrabonan.

Aixó passa en la nostra tartaneta, y, ja que no es bo pérdrer lo temps, parlarem de quí es la Pona, ab los nostres lectors.

Me sembla que per lo de las molas, vostés haurán vingut en coneixement de que la Pona es estalviadora, y s'han equivocat.

La Pona no era estalviadora; era avara.

Pero avara en tota la estensió de la paraula.

No parlem d'alló de cullir agullas de cap y paperots pe'l carrer y puntas de cigarros, perque ho feya fins al excés.

Ella era avara fins al punt de deixar morir un albat á sos peus,

si per sa existencia hagués sigut necessari que la Pona s'hagués desfet del valor de mitja pesseta.

Aixó tot Ripoll ho savia, perque haveu de saber que Ripoll era 'l poble ahont vivian Pona y Lluís.

Se savia també que era molt rica, y un dels majors sentiments que ella tenia, era aquest.

Y 'l tenia, perque, avara com era, no creya 'ls diners segurs en lloch, y si bèn 'ls tenia molt ben amagats, sempre li quedava 'l recel de que 'ls hi busquessen.

Ja havia probat de negar que fòs rica y seguia fentho encara; mes sabent tots quant guanyava per los negocis que li sabian, y veyent que no gastava quasi res per viurer, es natural que tothom la cregués ben forrada.

No s'equivocavan.

Ella havia de tenir molts dines, mes ¿ahont podia tenirlos?

Vivia en la major pobresa y fins las faldillas y gipò que portava eran molts vegadas d'una vehina que las hi havia regaladas, robantlas, si així 's pót dir, á una verdadera pobre.

—Tot aixó 's deya en lo poble, d'ella; pero lo que no 's deya perque ningú ho sabia, es, que la Pona, per los diners, hauria comés fins un crim.

¿Tant desarrollada estava en ella l'asquerosa passió de l'avaria?

Per ara prou Pona: sento que 'l minyó canta y que 'ls viatgers enrabonan, y posantnos en lo pujador de la tartana podrém sentir lo que diuen, encara que 'ns esposen á una xurriacada del caleser.

—¿Ay Pona! la estimava ab tot lo mèu cor, deya Lluís, tornant á la mateixa cansó de la font.

—Y á fé que hauria anat bèn, perque tu, l'hereu més rich de Ripoll y ella ab molt bon dot, hauriau estat com uns reys.

—Veus aquí lo que sou vos; sempre ho mireu tot per lo cantó del diner.

—¿Si no 's pót viurer sens ell!

—¿Donchs jo ni menos hi penso!

—¿De debó?

—Com vos ho dich.

—¿Allavors digas que la estimavas...

—Per estimarla, per res més; yes tant cert qu'era així, que, lluny de voler son dot, ara donaria encara tot lo que tinch pera ser lo seu estimat com abans ho era.

De prompte un mastí que tenian ab ells y que dormia en un racó de la entrada s' aixecá y 's posá á olo-
rar la porta, y molt luego se sentí en la part de fora
remor de personas.

Los temps no eran massa segurs, pus corria per
aquells vols una partida de lladres que s' havia fet fa-
mosa per sas atrocitats. Aixís fou que, admirat de sen-
tir en hora tant estranya y ab lo temps que feya, remor
de gent, Anton, per lo que podia ser, posá sobre la tau-
la la destrat que li servia per tallar llenya; feu que la
Tecla s' emportés lo noy á un altre quarto, y prenent
una carrabina que tenia, ab lissencia pera usarla, s'
acostá á la porta. Lo mastí, seguint ab mirada intel-
ligenta los moviments de son amo, semblava també dis-
posat á rébrer als que, segons totes las apariencias, s'
acostavan á la cabanya.

En aquest punt trucaren.

(Seguirá.)

XIU XIU.

Lo nostre editor I. Lopez sosté que aquest any han
sigut visitats los monuments molt més que altres anys.
Parla ell en aquest sentit, perque segons conta, ha des-
patrat en las sevas llibrerías més *Devocionaris y Sem-*
manas Santas, que en los anys anteriors. També aixó
pót dependrer de que aquest any ne té major varietat.

En lo concert donat en lo centro de amichs, titulat
L' embut, foren aplaudidas totes las pessas, molt en
particular las que 'l senyor Tó executá ab lo violí y lo
coro la *La retreta*, cantada molt bè per quatre aficio-
nats. L' orquesta estigué molt bè, y bona la idea de la
orquesta figurada. Los concurrents passaren ab gust la
vesprada del diumenje de Rams.

¿Han vist las monas de la *Criolla*? Es una caricatura
dolsa, que té molt de picant. ¿Quinas monas ab més cúa!

De segú, que si aixís com són de sucra fossin de lletras
no ballarian gaire.

Havem llegit en l'*Eco del Vallés* que la funció que
doná en lo teatro de Sabadell la companyia del Teatro
Catalá á benefici del apreciable jove D. Joaquim Mira-
lles, estigué molt concorreguda y fou una verdadera
ovació, tant pe 'ls actors com pe 'l autor.

Segons dit periódich los actors estigueren acertadís-
sims en la representació de *«Las Modas»* y *«Cosas del*
oncle», y se desfá en grans elogis.

La enhorahona á tots.

VUITS Y NOUS.

—¿Que es un cego 'l que canta al mitj d' aquet gru-
po de gent?

—Es clar: ¿que no ho coneixas ab la veu?

A un que cada dia cambiava de promesa, deya una
senyora:

—No he vist persona més mudable que vosté.

—Encara penso que ho só poch, senyora, constestá
ell. Diuhen que *á qui muda, Deu l' ajuda*, y la veritat
es que jo la passo bastant magre.

Sol-lució á la Endevinalla.

La Creu.

Sol-lució á la Xarada.

Ca-mi-sa.

Sol-lució al Geroglífich.

Los ossos del cos humá, son doscents
trenta quatre.

ENDEVINALLA.

M' emborratxo, y no es ab ví;

Cáich una vegada, y encara

A fé que bè 'm costa cara,

Pus d' aquesta haig de morí.

Soch negra com lo carbó;
Lo fanch me serveix de dida;
Prenent vida, dono vida,
Y per darla, moro jo.

XARADA.

Si sabent qu' es la primera
un ser bastant aixerit,
li anyadeixas la tercera,
tens un home distingit.

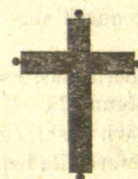
La segona, es olorosa,
la tercera, no es dolenta;
no sent la quarta gran cosa,
crech que l' oido contenta.
Quarta y primera es color;
tres y quatre, molt rodola;
tres y hu, sap fer l' amor;
y hu y quatre, á voltas consola.

Lo tot es paraula usada,
en un joch molt conegut,
que no es per cert l' arangada,
la manilla, ni 'l puput.

GEROGLIFICH.

L' HOME MES ELEVAT

DD DLM NT QEE

GRAN

Las sol-lucions se donarán en lo número próxim.

E. R.—Ignocent Lopez.

Barcelona 1867.—Imprempta de Narcís Ramirez y Companyia, pas-
saje de Escudellers. número 4.

—Per aquí 't vull, murmurá la Pona entre dents, y després de,
pensant un rato, digué alt:

—Donchs ara 't diré una cosa que la sè de bona tinta, y que 'm
sembla que t' ha d' alegrar. Si tu vols, Angeleta serà la teva esti-
mada.

—Ja vos he dit que tant per ella com per mí mateix, no vull que
la dona que jo estimo falti als seus debers.

—¿Y si no hi faltés?

—¿Qué voleu dir!

—¿No m' entens?

—No.

—¿Qué creus pót ser que jo combrego ab rodas de molí?

—Vos juro, Pona, que no hi entés lo significat de las paraula
que acabeu de dir.

Y 'l jove estava verdaderament confós, mentres que Pona ab una
rialleta, plena de malicia, li deya:

—Sí, tonto, sí; si ella ja hagués faltat á sos debers ab altres, com
pots ser tu 'l qui la tregas del camí que déu seguir la dona hon-
rada.

—¿Qué diuen!

—Lo que sents.

—Pona... ¿que sou boija?

—¿Per qué?

—Perque disfameu á l' Angela, y massa sabeu que nina era un
àngel, y que casada ha de ser la més santa de las donas.

—Jo no més dich si fós.

—¿Es que no pót ser de cap manera!

—¿Qui sap!

Aixó Pona ho digué tant baix que ja no ho alcansá Lluís, y durá un
moment que no 's sentia en la tartana més que 'ls cascabels del
caball y los sutrachs que ocasionavan los sots de la carretera.

—Aquesta dona es dolenta, pensava pera sí en Lluís.

—Jo 't pescaré 'ls diners, deya pera sí la Pona.

Y tan distrets estavan, que la tartana pará, lo tartaner obri la
portella, y allavoras s' adonaren de que ja havian arribat á B. y 's
trobavan en lo pati del hostal.

—¿Y per aixó sol hi vas?

—Per aixó sol.

—Ja es humorada.

—Ella no m' ha vist desde 'l dia que vos sabeu; com que fa molt
temps, lo mèu recort ja s' haurá esborrat; per consegüent, ara que
ja es quasi felis, no vull anar á ferla desgraciada.

—Tu mateix.

Lo silenci possá un moment de espay entre las últimas paraulas
de Pona y las primeras que digué 'l tartaner.

—Si esteu llestos, me sembla que serà hora de marxar, perque
'l sol pica massa, y no m' agrada que 'l caball s' assoleyi aixís.

Y com si aixó hagués sigut una ordre, la Pona y en Lluís s' ai-
xecaren, disposantse per anarsen.

Lo tartaner tregué 'l morralet que ja 'l caball portava sota
'l coll, ho prepará tot, y obri la portella de la tartana, esperant.
apoyat en ella, que 'ls dos viatgers hi pujessen, pera tancar.

La Pona recullí 'l pa, que havia quedat del refrigeri, en un cis-
tellet, y veyent que per la borra de la llana del devantal hi tenia
mollas agafadas, se quedá mirantselas y no sabent qué fer.

—¿Qué féu? digué en Lluís, veyentla com una estátua.

—¿Vaja! digué 'l caleser, féu 'l favor quant acabeu de ferme
passar un recado, y com per expressar millor la ironia ab que ha-
via dit aquestas paraulas, encreuhá las camas y se posá una ma
en la cadera ab tanta gracia, que hauriau dit que 's preparava pe-
ra ballar lo *jaleo*, ab la bolera que hi havia pintada en la portella
de la tartana.

La Pona seguia no sabent qué fer.

Dava un pas y s' aturava, s' ajupia y 's tornava alsar de repent,
quedant, després de aixó, altra volta sens saber quin partit pen-
drer.

Lo caleser y Lluís ja tenian la mosca al nas.

Encara, en Lluís, era bon xicot; pero l' altre ja se la feya deixar
quant s' afeitava, y per ell dos moscas eran massa.

—¿Que 'm de jugar, mestressa? digué al últim fent petar las xur-
riacas.

—Calla, home, que tinch tot lo devantal de mollas de pa y
'm sap greu que 's perdian.

Los dos jóves deixaren anar una rialla que semblá una passada
de xarrichs-xarrachs.

—Llansaulas, dona; digué en Lluís, anant ja á espolsarli 'l de-
vantall ell mateix.